

पीएम श्री केन्द्रीय विद्यालय सीतापुर प्रथम पाली

द्वितीय सावधिक परीक्षण

कक्षा-षष्ठी

समय: -90 निमेषः

विषय: -संस्कृत

पूर्णांक - 40

नाम.....विभाग .....

दिन .....दिनांक .....

अनुक्रमांक .....

हस्ताक्षर निरीक्षक

नोट- सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः

खंड(क) अपठित अवबोधन

प्रश्न:-1 गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत-

परिश्रमः सफलतायाः कुंजिकाभवति। कर्मयोगीमानवः एव सफलतां प्राप्नोति। अलसः नरः भाग्यवादीभवति। सः सर्वदा चिन्तयति यत् भाग्येन एव सर्वफलति। किन्तु एतद् विपरीतं परिश्रमी नरः परिश्रमेण सर्वाणि कार्याणिसाधयति। सः सर्वदापरिश्रमे एवं विश्वसिति। परिश्रमेण तस्य जीवनं सुखमयं, समृद्धं शान्तिपूर्णं च भवति। अतः उच्यते - “उद्यमेनैव सिद्ध्यन्ति कार्याणि न मनोरथैः।”

एकपदेन उत्तरत $1/2 \times 2 = 1$

(क) परिश्रमः कस्या कुंजिका भवति? .....

(ख) कः नरः भाग्यवादी भवति? .....

पूर्णवाक्येन उत्तरत $2 \times 2 = 4$

(क) भाग्यवादी नरः किं चिन्तयति?

.....

(ख) परिश्रमेण जीवनं किदृशं भवति?

खंड (ख) रचनात्मक अवबोधन

प्रश्न 02 लिखितानि पदानि आधृत्य सार्थकानि वाक्यानि रचयत--- 1x6=6

यूयम् वयम् युवाम् अहम् त्वं आवाम्	लेखं शिक्षिकां दूरदर्शनं कथां पुस्तकं चित्राणि	पश्यामि रचयामः कथयिष्यथः पठिष्यावः लेखिष्यसि नंस्यथ
--	---	--

- 1.....।
- 2.....।
- 3.....।
- 4.....।
- 5.....।
- 6.....।

प्रश्न:-3.निर्देशानुसारं परिवर्तनं कुरुत-

(4x1=4)

यथा- अहं पठामि । - (बहुवचने)-वयं पठामः ।

(क) अहं नृत्यामि ।- (बहुवचने)-..... ।

(ख) त्वं पठसि ।- (बहुवचने)-..... ।

(ग)युवां गच्छथः ।- (एकवचने)-..... ।

(घ) अस्माकं पुस्तकानि ।-(एकवचने)-..... ।

खंड(ग)अनुप्रयुक्त व्याकरण

प्रश्न 04 मन्जूषातः समनार्थकानि पदानि चित्वा लिखत -- 1x5=5

ग्रन्थे	कोकिलः	गरुडः	परिश्रमस्य	कथने
---------	--------	-------	------------	------

वचने	-	.....
वैनतेयः	-	.....
पुस्तके	-	.....
उद्यमेन	-	.....
पिकः	-	.....

प्रश्न 05 विलोम पदानि योजयत

1x5=5

सुखं	धनिकं
दूरे	अक्षमं
निर्धनं	दुखं
क्षमं	शीते
ग्रीष्मे	पार्श्वे

खंड(घ) पठित अवबोधन

प्रश्नः—6 गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत—

एकदा दश बालकाः स्नानाय नदीम् अगच्छन्। ते नदीजले चिरं स्नानम् अकुर्वन्। ततः ते तीर्त्वा पारं गताः। तदा तेषां नायकः अपृच्छत्-अपि सर्वे बालकाः नदीम् उत्तीर्णाः ? तदा कश्चित् बालकः अगणयत्-एकः, द्वौ, त्रयः, चत्वारः, पञ्च, षट्, सप्त, अष्टौ, नव इति। सः स्वं न अगणयत्। अतः सः अवदत्-नव एव सन्ति। दशमः न अस्ति। अपरः अपि बालकः पुनः अन्यान् बालकान् अगणयत्। तदा अपि नव एव आसन्। अतः ते निश्चयम् अकुर्वन् यत् दशमः नद्यां मग्नः। ते दुःखिताः तूष्णीम् अतिष्ठन्।

एकपदेन उत्तरत $1/2 \times 2 = 1$

क) कति बालकाः स्नानाय नदीम् अगच्छन्? .....

ख) ते कथं पारं गता ? .....

पूर्णवाक्येन उत्तरत $2 \times 2 = 4$

क) नायकः किम् अपृच्छत् ?

.....

ख) ते किम् निश्चयम् अकुर्वन्?

.....

प्रश्न 07 श्लोक-अन्शान् योजयत --

1x5=5

क)

ख)

1. तस्मात् प्रियं हि वक्तव्यम्

क) सर्वे तुष्यन्ति जन्तवः

2. गच्छन् पिपीलिको याति

ख) जीवने यो न सार्थकः

3. प्रिय वाक्य प्रदानेन

ग) को भेदः पिककाकयोः

4. किं भवेत् तेन पाठेन

घ) योजनानां शतान्यपि

5. काकः कृष्णः पिकः कृष्णः

ङ) वचने का दरिद्रता

प्रश्न 8. उपयुक्तकथानानां समक्षं 'आम' अनुपयुक्त कथानानां समक्षं 'न' इति लिखत 1x5=5

क) कृषका सर्वेभ्यः अन्नं यच्छन्ति ।

.....

ख) कृषकानां जीवनं कष्टप्रदं न भवति ।

.....

ग) कृषकः क्षेत्राणि सस्यपूर्णानि करोति ।

.....

घ) शीते शरीरे कम्पनं न भवति ।

.....

ङ) श्रमेण धरित्री सरसा भवति ।

.....